

ÖĞRETEN ÇÖZÜMLER

9. sınıf Türk Dili ve Edebiyatı

1. Dönem 1. Yazılı Sınavı • Hazırlık ve Prova • 2026-2027

Okul geneli ortak yazılı sınava hazırlık

ChatGPT Image ile üretilmiş kurgu sahne • Ölçekli çizim veya gerçek olay belgesi değildir.

Düşün. Gerekçelendir. Yeniden dene.

BU KİTAPTA

9 tam yazılı provası • 3 kolay + 3 orta + 3 zor • konu anlatımı ve hap bilgiler • karma çalışma sayfaları • öğretene cevaplar ve puanlama ölçütleri

Her prova 100 puandır. Öğrenci yanıtları ve ayrıntılı çözümler ayrı kitaplarda tutulmuştur.

ÖĞRETMEN REHBERİ

Cevabı öğretmeye dönüştür

PUANLAMA

Her form toplam 100 puandır. Her soruda verilen ölçüt puanları toplanır. Tam puan için ilgili ölçütün tüm unsurları; kısmi puan için doğru fakat eksik unsur aranır. Aynı hatayı işlem ve sonuçta iki kez cezalandırma.

Açık uçlu sorularda örnek cevap tek cümle kalıbı değildir. Anlamı, yöntemi ve gerekçesi doğru alternatifleri kabul et. Yazma sorularında örnek metin ezberlenecek cevap değil; istenen unsurların nasıl bir araya geldiğini gösteren modeldir.

Uygulama derslerinde yazılı plan, gerçek uygulamanın yerine geçmez. Gözlenmeyen performansla otomatik puan verme. Erişilebilir görev uyarlamasını, öğretilen beceriyi koruyarak yap.

Önerilen geri bildirim: “Şu adım doğru; şu varsayım eksik; yeniden denemede şu kontrolü yap.”
Önce kavram hatasını çöz, sonra benzer bir durumla aktarımı denetle.

SINIRLILIK

Güçlük düzeyleri tasarım öngörüsüdür. Öğrenci pilotu, bağımsız branş editörü onayı veya yayınevleriyle deneysel kalite karşılaştırması yapılmamıştır. Okulun duyurduğu kapsam ve ders saatiyle karşılaştırılmalıdır.

ÇALIŞMA SAYFALARININ CEVAPLARI

Seçimin arkasındaki düşünce

1 / Çoktan seçmeli

B) Umut kişileştirilerek bekleyiş duygusu görünür kılınmıştır.

“Umut ... konuştu” ifadesi soyut duyguya insana ait özellik yükler. Boş sandalye ve ayak sesi bekleyiş bağlamını destekler. Yazarın yaşamı veya gerçek kimliği bu kısa kurmacadan çıkarılamaz.

2 / Hata analizi

Umut kişileştirilerek bekleyiş duygusu görünür kılınmıştır.

“Umut ... konuştu” ifadesi soyut duyguya insana ait özellik yükler. Boş sandalye ve ayak sesi bekleyiş bağlamını destekler. Yazarın yaşamı veya gerçek kimliği bu kısa kurmacadan çıkarılamaz.

3 / Kavram eşleştirme

1-B, 2-C, 3-A. Örnek, ilgili kavramın açıklamasını doğru kullanmalıdır.

Önce her başlığın ayırt edici kavramını bul.

Tanımda geçen işlev ve koşulları karşılaştır.

Örneğinde tanımın zorunlu koşullarını koru.

GÖRSEL GÖREVIN DEĞERLENDİRMESİ

Gözlem ve çıkarımı ayır

Görselde doğrudan görülen iki ayrıntıyı kullanarak 80-110 sözcüklük bir kurmaca başlangıcı yaz. Gördüğün ayrıntılarla hayal ederek eklediğin kişi adı, zaman veya duyguyu ayır.

Örnek başlangıç: “Masanın üzerindeki sayfalar henüz sırasını bulmamıştı. İki öğrenci dikkatle eğildi; yanlarındaki yetişkin bir ayrıntıyı gösteriyordu. Deniz, küçük bir belgenin kocaman bir soruya açılabilceğini o gün düşündü.” Masa, sayfa ve birlikte çalışma görünür ayrıntılardır; Deniz adı ve iç düşüncesi kurmacadır. Tam metinde aynı ayırım korunur; bu başlangıç tek zorunlu cevap değildir.

ÖLÇÜTLER

Görülebilir ayrıntı: 4 • yorum/kurgu ile gözlemi ayırma: 4 • açık anlatım ve gerekçe: 2. Hazırlık puanı 10; tam prova notuna eklenmez.

DINLEME VE KONUŞMA CEVAPLARI

Uygulama metni ve ölçütler

Metni doğal hızda iki kez oku; ilk okumada genel anlam, ikinci okumada ayrıntı için not alınabilir. Bu öğretim uygulamasıdır, resmî dinleme sınavı yönergesi değildir.

OKUNACAK METİN

Okul kulübü etkinliklere katılımı artırmak istiyordu. Bazı öğrenciler toplantının çok geç başladığını söyledi. Kulüp bir hafta boyunca daha erken saati denedi. Önceki hafta beş kişi gelirken bu kez sekiz kişi katıldı. Grup bu sonucu olumlu buldu; ancak yalnız bir haftaya bakarak bütün toplantıların aynı biçimde değişeceğini söylemedi. Sonraki toplantılarda da kayıt tutmaya ve öğrencilerden geri bildirim almaya karar verdi.

Cevaplar: 1) Kulüp katılımını artırmak. 2) Bir hafta daha erken toplantı saati denemek. 3) Tek hafta sınırlı gözlemdir; başka koşullar etkileyebilir, izleme ve geri bildirim gerekir.

Dinleme: her cevapta doğru bilgi 2, ilgili ayrıntı/gerekçe 1 puan; toplam 9. Konuşma: amaç ve içerik 4, gerekçe/örnek 3, anlaşılır düzen 2, dinleme ve soruya ilgili yanıt 1; toplam 10. Bu hazırlık puanlarını resmî ders notuna otomatik dönüştürme.

R4 PUANLAMA GÜNCELLEMESİ

Soruya özel değerlendirme

Ölçütler bağımsız puanlanır: tam ve doğru kanıt tam puan; kısmen doğru ve eksik kanıt yarım puan; yanlış/ilgisiz/boş yanıt 0. Tek bilgi isteyen ölçütte doğruysa tam, yanlışsa 0. Yarım puanlar korunur. Eşdeğer doğru yöntem ve ifadeler kabul edilir; aynı hata iki kez cezalandırılmaz.

K1-K3, O1-O3 ve Z1-Z3 düzey çalışmalarının yanıtları aşağıdadır. Okulun seçtiği OYSS senaryosunun karma provaları 04_OYSS_Karma_Provalar klasöründedir.

CEVAP ANAHTARI VE ÖĞRETEN ÇÖZÜMLER

K1

Düzey çalışması • Toplam 100 puan

1. SORU • 20 PUAN • TDE2.2

Hedeflenen düşünme yükü: Kolay • Şiirin temasını, iki sözcük veya imgeye dayanarak açıkla.

Örnek yanıt: Akşam, umut ve belirsizlik

Nasıl düşünülür?

Temayı bütün dizelerin ortak anlamından çıkar.

Akşam, umut ve belirsizlik

“cebinde taşınan yarın” ifadesi: Soyut gelecek somut bir nesne gibi düşünülüyor.

Sık hata: Temayı yalnız başlıkla eşitleme.

Analitik puanlama

• 20 puan — Sorunun istediği kavram/çıkarımın karşılanması: Akşam, umut ve belirsizlik

Kısmi puan: ölçüt içindeki doğru fakat eksik kanıta yarım puan; yanlış/boş yanıt 0. Eşdeğer doğru yanıt kabul edilir.

2. SORU • 20 PUAN • TDE2.2

Hedeflenen düşünme yükü: Kolay • Şiirde “cebinde taşınan yarın” imgesini açıklayıp düz anlatımdan farkını belirt.

Örnek yanıt: Soyut gelecek somut bir nesne gibi düşünülüyor.

Nasıl düşünülür?

İmge, sıradan anlatımın ötesinde çağrışım kurar.

Soyut gelecek somut bir nesne gibi düşünülüyor.

Düz anlatım olguyu doğrudan söylerken şiir okurun anlam kurmasını sağlar.

Sık hata: İmgeyi yalnız gerçek olay olarak okuma.

Analitik puanlama

• 20 puan — Sorunun istediği kavram/çıkarımın karşılanması: Soyut gelecek somut bir nesne gibi düşünülüyor.

Kısmi puan: ölçüt içindeki doğru fakat eksik kanıta yarım puan; yanlış/boş yanıt 0. Eşdeğer doğru yanıt kabul edilir.

CEVAP ANAHTARI VE ÖĞRETEN ÇÖZÜMLER

K1 / Devam

3. SORU • 20 PUAN • TDE2.2

Hedeflenen düşünme yükü: Kolay • Şiirde “Yolun adım sayması” ifadesindeki anlatım yolunu ve etkisini açıkla.

Örnek yanıt: Kişileştirme

Nasıl düşünülür?

İfadeyi bağlam içinde incele.

Kişileştirme yoluyla duygu veya düşünce daha görünür hâle gelir.

Etkiyi şiirin temasıyla ilişkilendirir.

Sık hata: Teknik adını açıklamasız bırakma.

Analitik puanlama

• 20 puan — Sorunun istediği kavram/çıkarımın karşılanması: Kişileştirme

Kısmi puan: ölçüt içindeki doğru fakat eksik kanıta yarım puan; yanlış/boş yanıt 0. Eşdeğer doğru yanıt kabul edilir.

4. SORU • 20 PUAN • TDE2.2

Hedeflenen düşünme yükü: Kolay • “Akşam” metnine göre: Bu şiiri okuyan iki kişinin farklı çağrışımlar kurması mümkün müdür? Metne dayalı bir yorum ile metinden kopuk yorum arasındaki farkı örnekle açıkla.

Örnek yanıt: Mümkündür; yorum imgelerle desteklenmelidir. Örneğin akşam, umut ve belirsizlik metinle ilişkili, şiirde olmayan kesin biyografik olay ise kanıtsızdır.

Nasıl düşünülür?

Edebî metin çok anlamlı olabilir.

Yorum serbestliği metin kanıtını gereksiz kılmaz.

Yazarın yaşamına dair metinde verilmeyen bilgi uydurulmaz.

Sık hata: Her yorumu aynı ölçüde kanıtlı sayma.

Analitik puanlama

• 7 puan — Yanıtta şu bilgi/ilişkinin doğru kurulması: Mümkündür

• 7 puan — Yanıtta şu bilgi/ilişkinin doğru kurulması: yorum imgelerle desteklenmelidir.

• 6 puan — Yanıtta şu bilgi/ilişkinin doğru kurulması: Örneğin akşam, umut ve belirsizlik metinle ilişkili, şiirde olmayan kesin biyografik olay ise kanıtsızdır.

Kısmi puan: ölçüt içindeki doğru fakat eksik kanıta yarım puan; yanlış/boş yanıt 0. Eşdeğer doğru yanıt kabul edilir.

CEVAP ANAHTARI VE ÖĞRETEN ÇÖZÜMLER

K1 / Devam

5. SORU • 20 PUAN • TDE4.3

Hedeflenen düşünme yükü: Kolay • “Akşam” metnine göre: Şiirin temasından hareketle 80–110 sözcüklük kısa bir edebî düzyazı yaz. En az bir imge kullan; yazım ve noktalama kurallarını uygula.

Örnek yanıt: Akşamın soluk ışığı pencereye yaslanmıştı. Koridordaki son ayak sesini dinlerken yarın söyleyeceğim sözü düşündüm. Çantamın küçük cebinde, kimsenin görmediği bir cesaret taşıyordum. O an durup çevremdeki sesleri dinledim. Önceden fark etmediğim ayrıntılar şimdi birbirine bağlanıyordu. Duygumu hemen büyük bir cümleye dönüştürmek istemedim. Küçük bir davranışın da anlam taşıyabileceğini öğrendim. Yanımdaki arkadaşşıma baktım, söyleyeceğim sözü acele etmeden seçtim. Günün sonunda her şey çözülmemişti; fakat dünyayı biraz daha dikkatli okuyabileceğimi hissediyordum. Bu deneyimi sonraki günlerde de düşünmeye devam ettim. Küçük bir adımın insanın kendine bakışını değiştirebildiğini o akşam anladım.

Nasıl düşünülür?

Önce ana duygu ve anlatıcı seçilir.

Betimleme, olay veya iç konuşma duyguya hizmet eder.

Puanlama tema, edebî söyleyiş, bütünlük ve dil kurallarına dayanır; farklı özgün metinler kabul edilir.

Sık hata: Uzunluğu doldurmak için ilgisiz cümle ekleme.

Analitik puanlama

- 7 puan — İstenen içerik ve anlatım görevinin karşılanması: “Akşam” metnine göre: Şiirin temasından hareketle 80–110 sözcüklük kısa bir edebî düzyazı yaz. En az bir imge kullan; yazım ve noktalama kurallarını uygula.
- 7 puan — Cümleler arasında anlam ve sıra bütünlüğü; örnek yanıttan farklı özgün bir metin de kabul edilir
- 6 puan — İstenen söz varlığı/anlatım aracının bağlama uygun kullanılması ve yazım-noktalama kurallarının uygulanması

Kısmi puan: ölçüt içindeki doğru fakat eksik kanıta yarım puan; yanlış/boş yanıt 0. Eşdeğer doğru yanıt kabul edilir.

CEVAP ANAHTARI VE ÖĞRETEN ÇÖZÜMLER

K2

Düzey çalışması • Toplam 100 puan

1. SORU • 20 PUAN • TDE2.2

Hedeflenen düşünme yükü: Kolay • Şiirin temasını, iki sözcük veya imgeye dayanarak açıkla.

Örnek yanıt: Sözün etkisi ve iletişim

Nasıl düşünülür?

Temayı bütün dizelerin ortak anlamından çıkar.

Sözün etkisi ve iletişim

“sözün suya düşmesi” ifadesi: Sözün etkisi su halkalarıyla somutlaştırılıyor.

Sık hata: Temayı yalnız başlıkla eşitleme.

Analitik puanlama

• 20 puan — Sorunun istediği kavram/çıkarımın karşılanması: Sözün etkisi ve iletişim

Kısmi puan: ölçüt içindeki doğru fakat eksik kanıta yarım puan; yanlış/boş yanıt 0. Eşdeğer doğru yanıt kabul edilir.

2. SORU • 20 PUAN • TDE2.2

Hedeflenen düşünme yükü: Kolay • Şiirde “sözün suya düşmesi” imgesini açıklayıp düz anlatımdan farkını belirt.

Örnek yanıt: Sözün etkisi su halkalarıyla somutlaştırılıyor.

Nasıl düşünülür?

İmge, sıradan anlatımın ötesinde çağrışım kurar.

Sözün etkisi su halkalarıyla somutlaştırılıyor.

Düz anlatım olguyu doğrudan söylerken şiir okurun anlam kurmasını sağlar.

Sık hata: İmgeyi yalnız gerçek olay olarak okuma.

Analitik puanlama

• 20 puan — Sorunun istediği kavram/çıkarımın karşılanması: Sözün etkisi su halkalarıyla somutlaştırılıyor.

Kısmi puan: ölçüt içindeki doğru fakat eksik kanıta yarım puan; yanlış/boş yanıt 0. Eşdeğer doğru yanıt kabul edilir.

CEVAP ANAHTARI VE ÖĞRETEN ÇÖZÜMLER

K2 / Devam

3. SORU • 20 PUAN • TDE2.2

Hedeflenen düşünme yükü: Kolay • Şiirde “kıyının kalbi” ifadesindeki anlatım yolunu ve etkisini açıkla.

Örnek yanıt: Kişileştirme**Nasıl düşünülür?**

İfadeyi bağlam içinde incele.

Kişileştirme yoluyla duygu veya düşünce daha görünür hâle gelir.

Etkiyi şiirin temasıyla ilişkilendir.

Sık hata: Teknik adını açıklamaz bırakma.

Analitik puanlama

• 20 puan — Sorunun istediği kavram/çıkarımın karşılanması: Kişileştirme

Kısmi puan: ölçüt içindeki doğru fakat eksik kanıta yarım puan; yanlış/boş yanıt 0. Eşdeğer doğru yanıt kabul edilir.

4. SORU • 20 PUAN • TDE2.2

Hedeflenen düşünme yükü: Kolay • “Ses” metnine göre: Bu şiiri okuyan iki kişinin farklı çağrışımlar kurması mümkün müdür? Metne dayalı bir yorum ile metinden kopuk yorum arasındaki farkı örnekle açıkla.

Örnek yanıt: Mümkündür; yorum imgelerle desteklenmelidir. Örneğin sözün etkisi ve iletişim metinle ilişkili, şiirde olmayan kesin biyografik olay ise kanıtsızdır.**Nasıl düşünülür?**

Edebî metin çok anlamlı olabilir.

Yorum serbestliği metin kanıtını gereksiz kılmaz.

Yazarın yaşamına dair metinde verilmeyen bilgi uydurulmaz.

Sık hata: Her yorumu aynı ölçüde kanıtlı sayma.

Analitik puanlama

• 7 puan — Yanıtta şu bilgi/ilişkinin doğru kurulması: Mümkündür

• 7 puan — Yanıtta şu bilgi/ilişkinin doğru kurulması: yorum imgelerle desteklenmelidir.

• 6 puan — Yanıtta şu bilgi/ilişkinin doğru kurulması: Örneğin sözün etkisi ve iletişim metinle ilişkili, şiirde olmayan kesin biyografik olay ise kanıtsızdır.

Kısmi puan: ölçüt içindeki doğru fakat eksik kanıta yarım puan; yanlış/boş yanıt 0. Eşdeğer doğru yanıt kabul edilir.

CEVAP ANAHTARI VE ÖĞRETEN ÇÖZÜMLER

K2 / Devam

5. SORU • 20 PUAN • TDE4.3

Hedeflenen düşünme yükü: Kolay • “Ses” metnine göre: Şiirin temasından hareketle 80–110 sözcüklük kısa bir edebî düzyazı yaz. En az bir imge kullan; yazım ve noktalama kurallarını uygula.

Örnek yanıt: Sabah söylenen kısa söz gün boyunca aklımda dolaştı. Sanki sessiz bir göle bırakılmış taşın halkalarıydı. Her karşılaşmada biraz daha genişliyor, başka bir düşünceye dokunuyordu. O an durup çevremdeki sesleri dinledim. Önceden fark etmediğim ayrıntılar şimdi birbirine bağlanıyordu. Duygumu hemen büyük bir cümleye dönüştürmek istemedim. Küçük bir davranışın da anlam taşıyabileceğini öğrendim. Yanımdaki arkadaşşıma baktım, söyleyeceğim sözü acele etmeden seçtim. Günün sonunda her şey çözülmemişti; fakat dünyayı biraz daha dikkatli okuyabileceğimi hissediyordum. Bu deneyimi sonraki günlerde de düşünmeye devam ettim. Küçük bir adımın insanın kendine bakışını değiştirebildiğini o akşam anladım.

Nasıl düşünölür?

Önce ana duygu ve anlatıcı seçilir.

Betimleme, olay veya iç konuşma duyguya hizmet eder.

Puanlama tema, edebî söyleyiş, bütünlük ve dil kurallarına dayanır; farklı özgün metinler kabul edilir.

Sık hata: Uzunluğu doldurmak için ilgisiz cümle ekleme.

Analitik puanlama

- 7 puan — İstenen içerik ve anlatım görevinin karşılanması: “Ses” metnine göre: Şiirin temasından hareketle 80–110 sözcüklük kısa bir edebî düzyazı yaz. En az bir imge kullan; yazım ve noktalama kurallarını uygula.
- 7 puan — Cümleler arasında anlam ve sıra bütünlüğü; örnek yanıttan farklı özgün bir metin de kabul edilir
- 6 puan — İstenen söz varlığı/anlatım aracının bağlama uygun kullanılması ve yazım-noktalama kurallarının uygulanması

Kısmi puan: ölçüt içindeki doğru fakat eksik kanıta yarım puan; yanlış/boş yanıt 0. Eşdeğer doğru yanıt kabul edilir.

CEVAP ANAHTARI VE ÖĞRETEN ÇÖZÜMLER

K3

Düzey çalışması • Toplam 100 puan

1. SORU • 20 PUAN • TDE2.2

Hedeflenen düşünme yükü: Kolay • Şiirin temasını, iki sözcük veya imgeye dayanarak açıkla.

Örnek yanıt: Potansiyel, büyüme ve umut

Nasıl düşünülür?

Temayı bütün dizelerin ortak anlamından çıkar.

Potansiyel, büyüme ve umut

“tohumda bekleyen orman” ifadesi: Küçük başlangıçta büyük gelecek olasılığı anlatılıyor.

Sık hata: Temayı yalnız başlıkla eşitleme.

Analitik puanlama

• 20 puan — Sorunun istediği kavram/çıkarımın karşılanması: Potansiyel, büyüme ve umut

Kısmi puan: ölçüt içindeki doğru fakat eksik kanıta yarım puan; yanlış/boş yanıt 0. Eşdeğer doğru yanıt kabul edilir.

2. SORU • 20 PUAN • TDE2.2

Hedeflenen düşünme yükü: Kolay • Şiirde “tohumda bekleyen orman” imgesini açıklayıp düz anlatımdan farkını belirt.

Örnek yanıt: Küçük başlangıçta büyük gelecek olasılığı anlatılıyor.

Nasıl düşünülür?

İmge, sıradan anlatımın ötesinde çağrışım kurar.

Küçük başlangıçta büyük gelecek olasılığı anlatılıyor.

Düz anlatım olguyu doğrudan söylerken şiir okurun anlam kurmasını sağlar.

Sık hata: İmgeyi yalnız gerçek olay olarak okuma.

Analitik puanlama

• 20 puan — Sorunun istediği kavram/çıkarımın karşılanması: Küçük başlangıçta büyük gelecek olasılığı anlatılıyor.

Kısmi puan: ölçüt içindeki doğru fakat eksik kanıta yarım puan; yanlış/boş yanıt 0. Eşdeğer doğru yanıt kabul edilir.

CEVAP ANAHTARI VE ÖĞRETEN ÇÖZÜMLER

K3 / Devam

3. SORU • 20 PUAN • TDE2.2

Hedeflenen düşünme yükü: Kolay • Şiirde “tohumun uyanması” ifadesindeki anlatım yolunu ve etkisini açıkla.

Örnek yanıt: Kişileştirme**Nasıl düşünülür?**

İfadeyi bağlam içinde incele.

Kişileştirme yoluyla duygu veya düşünce daha görünür hâle gelir.

Etkiyi şiirin temasıyla ilişkilendir.

Sık hata: Teknik adını açıklamasız bırakma.

Analitik puanlama

• 20 puan — Sorunun istediği kavram/çıkarımın karşılanması: Kişileştirme

Kısmi puan: ölçüt içindeki doğru fakat eksik kanıta yarım puan; yanlış/boş yanıt 0. Eşdeğer doğru yanıt kabul edilir.

4. SORU • 20 PUAN • TDE2.2

Hedeflenen düşünme yükü: Kolay • “Tohum” metnine göre: Bu şiiri okuyan iki kişinin farklı çağrışımlar kurması mümkün müdür? Metne dayalı bir yorum ile metinden kopuk yorum arasındaki farkı örnekle açıkla.

Örnek yanıt: Mümkündür; yorum imgelerle desteklenmelidir. Örneğin potansiyel, büyüme ve umut metinle ilişkili, şiirde olmayan kesin biyografik olay ise kanıtsızdır.**Nasıl düşünülür?**

Edebî metin çok anlamlı olabilir.

Yorum serbestliği metin kanıtını gereksiz kılmaz.

Yazarın yaşamına dair metinde verilmeyen bilgi uydurulmaz.

Sık hata: Her yorumu aynı ölçüde kanıtlı sayma.

Analitik puanlama

• 7 puan — Yanıtta şu bilgi/ilişkinin doğru kurulması: Mümkündür

• 7 puan — Yanıtta şu bilgi/ilişkinin doğru kurulması: yorum imgelerle desteklenmelidir.

• 6 puan — Yanıtta şu bilgi/ilişkinin doğru kurulması: Örneğin potansiyel, büyüme ve umut metinle ilişkili, şiirde olmayan kesin biyografik olay ise kanıtsızdır.

Kısmi puan: ölçüt içindeki doğru fakat eksik kanıta yarım puan; yanlış/boş yanıt 0. Eşdeğer doğru yanıt kabul edilir.

CEVAP ANAHTARI VE ÖĞRETEN ÇÖZÜMLER

K3 / Devam

5. SORU • 20 PUAN • TDE4.3

Hedeflenen düşünme yükü: Kolay • “Tohum” metnine göre: Şiirin temasından hareketle 80–110 sözcüklük kısa bir edebî düzyazı yaz. En az bir imge kullan; yazım ve noktalama kurallarını uygula.

Örnek yanıt: Pencerenin önündeki küçük saksıda ilk yeşil çizgi belirmişti. Toprağın serin kokusu odaya yayılırken günlerce süren bekleyişimi düşündüm. Küçük yaprak, kocaman bir ihtimali saklıyordu. O an durup çevremdeki sesleri dinledim. Önceden fark etmediğim ayrıntılar şimdi birbirine bağlanıyordu. Duygumu hemen büyük bir cümleye dönüştürmek istemedim. Küçük bir davranışın da anlam taşıyabileceğini öğrendim. Yanımdaki arkadaşına baktım, söyleyeceğim sözü acele etmeden seçtim. Günün sonunda her şey çözülmemişti; fakat dünyayı biraz daha dikkatli okuyabileceğimi hissediyordum. Bu deneyimi sonraki günlerde de düşünmeye devam ettim. Küçük bir adımın insanın kendine bakışını değiştirebildiğini o akşam anladım.

Nasıl düşünülür?

Önce ana duygu ve anlatıcı seçilir.

Betimleme, olay veya iç konuşma duyguya hizmet eder.

Puanlama tema, edebî söyleyiş, bütünlük ve dil kurallarına dayanır; farklı özgün metinler kabul edilir.

Sık hata: Uzunluğu doldurmak için ilgisiz cümle ekleme.

Analitik puanlama

- 7 puan — İstenen içerik ve anlatım görevinin karşılanması: “Tohum” metnine göre: Şiirin temasından hareketle 80–110 sözcüklük kısa bir edebî düzyazı yaz. En az bir imge kullan; yazım ve noktalama kurallarını uygula.
- 7 puan — Cümleler arasında anlam ve sıra bütünlüğü; örnek yanıttan farklı özgün bir metin de kabul edilir
- 6 puan — İstenen söz varlığı/anlatım aracının bağlama uygun kullanılması ve yazım-noktalama kurallarının uygulanması

Kısmi puan: ölçüt içindeki doğru fakat eksik kanıta yarım puan; yanlış/boş yanıt 0. Eşdeğer doğru yanıt kabul edilir.

CEVAP ANAHTARI VE ÖĞRETEN ÇÖZÜMLER

01

Düzey çalışması • Toplam 100 puan

1. SORU • 20 PUAN • TDE2.2

Hedeflenen düşünme yükü: Orta • Şiirin temasını, iki sözcük veya imgeye dayanarak açıkla.

Örnek yanıt: Yolculuk ve emek

Nasıl düşünülür?

Temayı bütün dizelerin ortak anlamından çıkar.

Yolculuk ve emek

“durakta bekleyen düş” ifadesi: Düşünce yolculuğun bir yolcusu gibi anlatılıyor.

Sık hata: Temayı yalnız başlıkla eşitleme.

Analitik puanlama

• 20 puan — Sorunun istediği kavram/çıkarımın karşılanması: Yolculuk ve emek

Kısmi puan: ölçüt içindeki doğru fakat eksik kanıta yarım puan; yanlış/boş yanıt 0. Eşdeğer doğru yanıt kabul edilir.

2. SORU • 20 PUAN • TDE2.2

Hedeflenen düşünme yükü: Orta • Şiirde “durakta bekleyen düş” imgesini açıklayıp düz anlatımdan farkını belirt.

Örnek yanıt: Düşünce yolculuğun bir yolcusu gibi anlatılıyor.

Nasıl düşünülür?

İmge, sıradan anlatımın ötesinde çağrışım kurar.

Düşünce yolculuğun bir yolcusu gibi anlatılıyor.

Düz anlatım olguyu doğrudan söylerken şiir okurun anlam kurmasını sağlar.

Sık hata: İmgeyi yalnız gerçek olay olarak okuma.

Analitik puanlama

• 20 puan — Sorunun istediği kavram/çıkarımın karşılanması: Düşünce yolculuğun bir yolcusu gibi anlatılıyor.

Kısmi puan: ölçüt içindeki doğru fakat eksik kanıta yarım puan; yanlış/boş yanıt 0. Eşdeğer doğru yanıt kabul edilir.

CEVAP ANAHTARI VE ÖĞRETEN ÇÖZÜMLER

01 / Devam

3. SORU • 20 PUAN • TDE2.2

Hedeflenen düşünme yükü: Orta • Şiirde “yolun susması” ifadesindeki anlatım yolunu ve etkisini açıkla.

Örnek yanıt: Kişileştirme**Nasıl düşünülür?**

İfadeyi bağlam içinde incele.

Kişileştirme yoluyla duygu veya düşünce daha görünür hâle gelir.

Etkiyi şiirin temasıyla ilişkilendir.

Sık hata: Teknik adını açıklamasız bırakma.

Analitik puanlama

• 20 puan — Sorunun istediği kavram/çıkarımın karşılanması: Kişileştirme

Kısmi puan: ölçüt içindeki doğru fakat eksik kanıta yarım puan; yanlış/boş yanıt 0. Eşdeğer doğru yanıt kabul edilir.

4. SORU • 20 PUAN • TDE2.2

Hedeflenen düşünme yükü: Orta • “Yol” metnine göre: Bu şiiri okuyan iki kişinin farklı çağrışımlar kurması mümkün müdür? Metne dayalı bir yorum ile metinden kopuk yorum arasındaki farkı örneklerle açıkla.

Örnek yanıt: Mümkündür; yorum imgelerle desteklenmelidir. Örneğin yolculuk ve emek metinle ilişkili, şiirde olmayan kesin biyografik olay ise kanıtsızdır.**Nasıl düşünülür?**

Edebî metin çok anlamlı olabilir.

Yorum serbestliği metin kanıtını gereksiz kılmaz.

Yazarın yaşamına dair metinde verilmeyen bilgi uydurulmaz.

Sık hata: Her yorumu aynı ölçüde kanıtlı sayma.

Analitik puanlama

• 7 puan — Yanıtta şu bilgi/ilişkinin doğru kurulması: Mümkündür

• 7 puan — Yanıtta şu bilgi/ilişkinin doğru kurulması: yorum imgelerle desteklenmelidir.

• 6 puan — Yanıtta şu bilgi/ilişkinin doğru kurulması: Örneğin yolculuk ve emek metinle ilişkili, şiirde olmayan kesin biyografik olay ise kanıtsızdır.

Kısmi puan: ölçüt içindeki doğru fakat eksik kanıta yarım puan; yanlış/boş yanıt 0. Eşdeğer doğru yanıt kabul edilir.

CEVAP ANAHTARI VE ÖĞRETEN ÇÖZÜMLER

01 / Devam

5. SORU • 20 PUAN • TDE4.3

Hedeflenen düşünme yükü: Orta • “Yol” metnine göre: Şiirin temasından hareketle 80–110 sözcüklük kısa bir edebî düzyazı yaz. En az bir imge kullan; yazım ve noktalama kurallarını uygula.

Örnek yanıt: Yolun başında hedef çok uzakta görünüyordu. Taşların arasından geçen ayaklarım yorulsa da her adım çevremde yeni bir ayrıntıyı gösteriyordu. Uzaklık azalmadan önce korkum küçülmüştü. O an durup çevremdeki sesleri dinledim. Önceden fark etmediğim ayrıntılar şimdi birbirine bağlanıyordu. Duygumu hemen büyük bir cümleye dönüştürmek istemedim. Küçük bir davranışın da anlam taşıyabileceğini öğrendim. Yanımdaki arkadaşşıma baktım, söyleyeceğim sözü acele etmeden seçtim. Günün sonunda her şey çözülmemişti; fakat dünyayı biraz daha dikkatli okuyabileceğimi hissediyordum. Bu deneyimi sonraki günlerde de düşünmeye devam ettim. Küçük bir adımın insanın kendine bakışını değiştirebildiğini o akşam anladım.

Nasıl düşünülür?

Önce ana duygu ve anlatıcı seçilir.

Betimleme, olay veya iç konuşma duyguya hizmet eder.

Puanlama tema, edebî söyleyiş, bütünlük ve dil kurallarına dayanır; farklı özgün metinler kabul edilir.

Sık hata: Uzunluğu doldurmak için ilgisiz cümle ekleme.

Analitik puanlama

- 7 puan — İstenen içerik ve anlatım görevinin karşılanması: “Yol” metnine göre: Şiirin temasından hareketle 80–110 sözcüklük kısa bir edebî düzyazı yaz. En az bir imge kullan; yazım ve noktalama kurallarını uygula.
- 7 puan — Cümleler arasında anlam ve sıra bütünlüğü; örnek yanıttan farklı özgün bir metin de kabul edilir
- 6 puan — İstenen söz varlığı/anlatım aracının bağlama uygun kullanılması ve yazım-noktalama kurallarının uygulanması

Kısmi puan: ölçüt içindeki doğru fakat eksik kanıta yarım puan; yanlış/boş yanıt 0. Eşdeğer doğru yanıt kabul edilir.

CEVAP ANAHTARI VE ÖĞRETEN ÇÖZÜMLER

02

Düzey çalışması • Toplam 100 puan

1. SORU • 20 PUAN • TDE2.2

Hedeflenen düşünme yükü: Orta • Şiirin temasını, iki sözcük veya imgeye dayanarak açıkla.

Örnek yanıt: İletişim ve yakınlık

Nasıl düşünülür?

Temayı bütün dizelerin ortak anlamından çıkar.

İletişim ve yakınlık

“selamın uzaklığı silmesi” ifadesi: Fiziksel mesafe değil duygusal uzaklık aşılar.

Sık hata: Temayı yalnız başlıkla eşitleme.

Analitik puanlama

• 20 puan — Sorunun istediği kavram/çıkarımın karşılanması: İletişim ve yakınlık

Kısmi puan: ölçüt içindeki doğru fakat eksik kanıta yarım puan; yanlış/boş yanıt 0. Eşdeğer doğru yanıt kabul edilir.

2. SORU • 20 PUAN • TDE2.2

Hedeflenen düşünme yükü: Orta • Şiirde “selamın uzaklığı silmesi” imgesini açıklayıp düz anlatımdan farkını belirt.

Örnek yanıt: Fiziksel mesafe değil duygusal uzaklık aşılar.

Nasıl düşünülür?

İmge, sıradan anlatımın ötesinde çağrışım kurar.

Fiziksel mesafe değil duygusal uzaklık aşılar.

Düz anlatım olguyu doğrudan söylerken şiir okurun anlam kurmasını sağlar.

Sık hata: İmgeyi yalnız gerçek olay olarak okuma.

Analitik puanlama

• 20 puan — Sorunun istediği kavram/çıkarımın karşılanması: Fiziksel mesafe değil duygusal uzaklık aşılar.

Kısmi puan: ölçüt içindeki doğru fakat eksik kanıta yarım puan; yanlış/boş yanıt 0. Eşdeğer doğru yanıt kabul edilir.

CEVAP ANAHTARI VE ÖĞRETEN ÇÖZÜMLER

02 / Devam

3. SORU • 20 PUAN • TDE2.2

Hedeflenen düşünme yükü: Orta • Şiirde “uzaklığı silmek” ifadesindeki anlatım yolunu ve etkisini açıkla.

Örnek yanıt: Mecaz**Nasıl düşünülür?**

İfadeyi bağlam içinde incele.

Mecaz yoluyla duygu veya düşünce daha görünür hâle gelir.

Etkiyi şiirin temasıyla ilişkilendir.

Sık hata: Teknik adını açıklamasız bırakma.

Analitik puanlama

• 20 puan — Sorunun istediği kavram/çıkarımın karşılanması: Mecaz

Kısmi puan: ölçüt içindeki doğru fakat eksik kanıta yarım puan; yanlış/boş yanıt 0. Eşdeğer doğru yanıt kabul edilir.

4. SORU • 20 PUAN • TDE2.2

Hedeflenen düşünme yükü: Orta • “Pencere” metnine göre: Bu şiiri okuyan iki kişinin farklı çağrışımlar kurması mümkün müdür? Metne dayalı bir yorum ile metinden kopuk yorum arasındaki farkı örneklerle açıkla.

Örnek yanıt: Mümkündür; yorum imgelerle desteklenmelidir. Örneğin iletişim ve yakınlık metinle ilişkili, şiirde olmayan kesin biyografik olay ise kanıtsızdır.

Nasıl düşünülür?

Edebî metin çok anlamlı olabilir.

Yorum serbestliği metin kanıtını gereksiz kılmaz.

Yazarın yaşamına dair metinde verilmeyen bilgi uydurulmaz.

Sık hata: Her yorumu aynı ölçüde kanıtlı sayma.

Analitik puanlama

• 7 puan — Yanıtta şu bilgi/ilişkinin doğru kurulması: Mümkündür

• 7 puan — Yanıtta şu bilgi/ilişkinin doğru kurulması: yorum imgelerle desteklenmelidir.

• 6 puan — Yanıtta şu bilgi/ilişkinin doğru kurulması: Örneğin iletişim ve yakınlık metinle ilişkili, şiirde olmayan kesin biyografik olay ise kanıtsızdır.

Kısmi puan: ölçüt içindeki doğru fakat eksik kanıta yarım puan; yanlış/boş yanıt 0. Eşdeğer doğru yanıt kabul edilir.

CEVAP ANAHTARI VE ÖĞRETEN ÇÖZÜMLER

02 / Devam

5. SORU • 20 PUAN • TDE4.3

Hedeflenen düşünme yükü: Orta • “Pencere” metnine göre: Şiirin temasından hareketle 80–110 sözcüklük kısa bir edebî düzyazı yaz. En az bir imge kullan; yazım ve noktalama kurallarını uygula.

Örnek yanıt: Pencerenin öte yanında yeni komşumuz duruyordu. Günlerdir birbirimizi görmüş, konuşmamıştık. Elimi kaldırıp selam verdiğimde aramızdaki görünmez duvarın ince bir çatlakla açıldığını hissettim. O an durup çevremdeki sesleri dinledim. Önceden fark etmediğim ayrıntılar şimdi birbirine bağlanıyordu. Duygumu hemen büyük bir cümleye dönüştürmek istemedim. Küçük bir davranışın da anlam taşıyabileceğini öğrendim. Yanımdaki arkadaşşıma baktım, söyleyeceğim sözü acele etmeden seçtim. Günün sonunda her şey çözülmemişti; fakat dünyayı biraz daha dikkatli okuyabileceğimi hissediyordum. Bu deneyimi sonraki günlerde de düşünmeye devam ettim. Küçük bir adımın insanın kendine bakışını değiştirebildiğini o akşam anladım.

Nasıl düşünülür?

Önce ana duygu ve anlatıcı seçilir.

Betimleme, olay veya iç konuşma duyguya hizmet eder.

Puanlama tema, edebî söyleyiş, bütünlük ve dil kurallarına dayanır; farklı özgün metinler kabul edilir.

Sık hata: Uzunluğu doldurmak için ilgisiz cümle ekleme.

Analitik puanlama

- 7 puan — İstenen içerik ve anlatım görevinin karşılanması: “Pencere” metnine göre: Şiirin temasından hareketle 80–110 sözcüklük kısa bir edebî düzyazı yaz. En az bir imge kullan; yazım ve noktalama kurallarını uygula.
- 7 puan — Cümleler arasında anlam ve sıra bütünlüğü; örnek yanıttan farklı özgün bir metin de kabul edilir
- 6 puan — İstenen söz varlığı/anlatım aracının bağlama uygun kullanılması ve yazım-noktalama kurallarının uygulanması

Kısmi puan: ölçüt içindeki doğru fakat eksik kanıta yarım puan; yanlış/boş yanıt 0. Eşdeğer doğru yanıt kabul edilir.

CEVAP ANAHTARI VE ÖĞRETEN ÇÖZÜMLER

03

Düzey çalışması • Toplam 100 puan

1. SORU • 20 PUAN • TDE2.2

Hedeflenen düşünme yükü: Orta • Şiirin temasını, iki sözcük veya imgeye dayanarak açıkla.

Örnek yanıt: Düşünceden eyleme geçiş

Nasıl düşünülür?

Temayı bütün dizelerin ortak anlamından çıkar.

Düşünceden eyleme geçiş

“düşüncede kurulan köprü” ifadesi: Ortaklık önce niyet ve planla oluşur.

Sık hata: Temayı yalnız başlıkla eşitleme.

Analitik puanlama

• 20 puan — Sorunun istediği kavram/çıkarımın karşılanması: Düşünceden eyleme geçiş

Kısmi puan: ölçüt içindeki doğru fakat eksik kanıta yarım puan; yanlış/boş yanıt 0. Eşdeğer doğru yanıt kabul edilir.

2. SORU • 20 PUAN • TDE2.2

Hedeflenen düşünme yükü: Orta • Şiirde “düşüncede kurulan köprü” imgesini açıklayıp düz anlatımdan farkını belirt.

Örnek yanıt: Ortaklık önce niyet ve planla oluşur.

Nasıl düşünülür?

İmge, sıradan anlatımın ötesinde çağrışım kurar.

Ortaklık önce niyet ve planla oluşur.

Düz anlatım olguyu doğrudan söylerken şiir okurun anlam kurmasını sağlar.

Sık hata: İmgeyi yalnız gerçek olay olarak okuma.

Analitik puanlama

• 20 puan — Sorunun istediği kavram/çıkarımın karşılanması: Ortaklık önce niyet ve planla oluşur.

Kısmi puan: ölçüt içindeki doğru fakat eksik kanıta yarım puan; yanlış/boş yanıt 0. Eşdeğer doğru yanıt kabul edilir.

CEVAP ANAHTARI VE ÖĞRETEN ÇÖZÜMLER

03 / Devam

3. SORU • 20 PUAN • TDE2.2

Hedeflenen düşünme yükü: Orta • Şiirde “köprünün düşüncede kurulması” ifadesindeki anlatım yolunu ve etkisini açıkla.

Örnek yanıt: Mecaz

Nasıl düşünülür?

İfadeyi bağlam içinde incele.

Mecaz yoluyla duygu veya düşünce daha görünür hâle gelir.

Etkiyi şiirin temasıyla ilişkilendir.

Sık hata: Teknik adını açıklamaz bırakma.

Analitik puanlama

- 20 puan — Sorunun istediği kavram/çıkarımın karşılanması: Mecaz

Kısmi puan: ölçüt içindeki doğru fakat eksik kanıta yarım puan; yanlış/boş yanıt 0. Eşdeğer doğru yanıt kabul edilir.

4. SORU • 20 PUAN • TDE2.2

Hedeflenen düşünme yükü: Orta • “Köprü” metnine göre: Bu şiiri okuyan iki kişinin farklı çağrışımlar kurması mümkün müdür? Metne dayalı bir yorum ile metinden kopuk yorum arasındaki farkı örnekle açıkla.

Örnek yanıt: Mümkündür; yorum imgelerle desteklenmelidir. Örneğin düşünceden eyleme geçiş metinle ilişkili, şiirde olmayan kesin biyografik olay ise kanıtsızdır.

Nasıl düşünülür?

Edebî metin çok anlamlı olabilir.

Yorum serbestliği metin kanıtını gereksiz kılmaz.

Yazarın yaşamına dair metinde verilmeyen bilgi uydurulmaz.

Sık hata: Her yorumu aynı ölçüde kanıtlı sayma.

Analitik puanlama

- 7 puan — Yanıtta şu bilgi/ilişkinin doğru kurulması: Mümkündür
- 7 puan — Yanıtta şu bilgi/ilişkinin doğru kurulması: yorum imgelerle desteklenmelidir.
- 6 puan — Yanıtta şu bilgi/ilişkinin doğru kurulması: Örneğin düşünceden eyleme geçiş metinle ilişkili, şiirde olmayan kesin biyografik olay ise kanıtsızdır.

Kısmi puan: ölçüt içindeki doğru fakat eksik kanıta yarım puan; yanlış/boş yanıt 0. Eşdeğer doğru yanıt kabul edilir.

CEVAP ANAHTARI VE ÖĞRETEN ÇÖZÜMLER

03 / Devam

5. SORU • 20 PUAN • TDE4.3

Hedeflenen düşünme yükü: Orta • “Köprü” metnine göre: Şiirin temasından hareketle 80–110 sözcüklük kısa bir edebî düzyazı yaz. En az bir imge kullan; yazım ve noktalama kurallarını uygula.

Örnek yanıt: İki arkadaş uzun süredir aynı masanın ayrı uçlarında oturuyordu. Önlerine boş bir kâğıt koydum. Birlikte çizdikleri ilk çizgi, henüz kurulmamış bir köprünün başlangıcı gibi görünüyordu. O an durup çevremdeki sesleri dinledim. Önceden fark etmediğim ayrıntılar şimdi birbirine bağlanıyordu. Duygumu hemen büyük bir cümleye dönüştürmek istemedim. Küçük bir davranışın da anlam taşıyabileceğini öğrendim. Yanımdaki arkadaşıma baktım, söyleyeceğim sözü acele etmeden seçtim. Günün sonunda her şey çözülmemişti; fakat dünyayı biraz daha dikkatli okuyabileceğimi hissediyordum. Bu deneyimi sonraki günlerde de düşünmeye devam ettim.

Nasıl düşünülür?

Önce ana duygu ve anlatıcı seçilir.

Betimleme, olay veya iç konuşma duyguya hizmet eder.

Puanlama tema, edebî söyleyiş, bütünlük ve dil kurallarına dayanır; farklı özgün metinler kabul edilir.

Sık hata: Uzunluğu doldurmak için ilgisiz cümle ekleme.

Analitik puanlama

- 7 puan — İstenen içerik ve anlatım görevinin karşılanması: “Köprü” metnine göre: Şiirin temasından hareketle 80–110 sözcüklük kısa bir edebî düzyazı yaz. En az bir imge kullan; yazım ve noktalama kurallarını uygula.
- 7 puan — Cümleler arasında anlam ve sıra bütünlüğü; örnek yanıttan farklı özgün bir metin de kabul edilir
- 6 puan — İstenen söz varlığı/anlatım aracının bağlama uygun kullanılması ve yazım-noktalama kurallarının uygulanması

Kısmi puan: ölçüt içindeki doğru fakat eksik kanıtı yarım puan; yanlış/boş yanıt 0. Eşdeğer doğru yanıt kabul edilir.

CEVAP ANAHTARI VE ÖĞRETEN ÇÖZÜMLER

Z1

Düzey çalışması • Toplam 100 puan

1. SORU • 20 PUAN • TDE2.2

Hedeflenen düşünme yükü: Zor • Şiirin temasını, iki sözcük veya imgeye dayanarak açıkla.

Örnek yanıt: Zaman, mevsim ve hatıra

Nasıl düşünülür?

Temayı bütün dizelerin ortak anlamından çıkar.

Zaman, mevsim ve hatıra

“yazın son sözü” ifadesi: Mevsim değişimi bir konuşmanın bitişi gibi anlatılır.

Sık hata: Temayı yalnız başlıkla eşitleme.

Analitik puanlama

• 20 puan — Sorunun istediği kavram/çıkarımın karşılanması: Zaman, mevsim ve hatıra

Kısmi puan: ölçüt içindeki doğru fakat eksik kanıta yarım puan; yanlış/boş yanıt 0. Eşdeğer doğru yanıt kabul edilir.

2. SORU • 20 PUAN • TDE2.2

Hedeflenen düşünme yükü: Zor • Şiirde “yazın son sözü” imgesini açıklayıp düz anlatımdan farkını belirt.

Örnek yanıt: Mevsim değişimi bir konuşmanın bitişi gibi anlatılır.

Nasıl düşünülür?

İmge, sıradan anlatımın ötesinde çağrışım kurar.

Mevsim değişimi bir konuşmanın bitişi gibi anlatılır.

Düz anlatım olguyu doğrudan söylerken şiir okurun anlam kurmasını sağlar.

Sık hata: İmgeyi yalnız gerçek olay olarak okuma.

Analitik puanlama

• 20 puan — Sorunun istediği kavram/çıkarımın karşılanması: Mevsim değişimi bir konuşmanın bitişi gibi anlatılır.

Kısmi puan: ölçüt içindeki doğru fakat eksik kanıta yarım puan; yanlış/boş yanıt 0. Eşdeğer doğru yanıt kabul edilir.

CEVAP ANAHTARI VE ÖĞRETEN ÇÖZÜMLER

Z1 / Devam

3. SORU • 20 PUAN • TDE2.2

Hedeflenen düşünme yükü: Zor • Şiirde “rüzgârın okuması” ifadesindeki anlatım yolunu ve etkisini açıkla.

Örnek yanıt: Kişileştirme**Nasıl düşünülür?**

İfadeyi bağlam içinde incele.

Kişileştirme yoluyla duygu veya düşünce daha görünür hâle gelir.

Etkiyi şiirin temasıyla ilişkilendir.

Sık hata: Teknik adını açıklamaz bırakma.

Analitik puanlama

- 20 puan — Sorunun istediği kavram/çıkarımın karşılanması: Kişileştirme

Kısmi puan: ölçüt içindeki doğru fakat eksik kanıta yarım puan; yanlış/boş yanıt 0. Eşdeğer doğru yanıt kabul edilir.

4. SORU • 20 PUAN • TDE2.2

Hedeflenen düşünme yükü: Zor • “Rüzgâr” metnine göre: Bu şiiri okuyan iki kişinin farklı çağrışımlar kurması mümkün müdür? Metne dayalı bir yorum ile metinden kopuk yorum arasındaki farkı örnekle açıkla.

Örnek yanıt: Mümkündür; yorum imgelerle desteklenmelidir. Örneğin zaman, mevsim ve hatıra metinle ilişkili, şiirde olmayan kesin biyografik olay ise kanıtsızdır.**Nasıl düşünülür?**

Edebî metin çok anlamlı olabilir.

Yorum serbestliği metin kanıtını gereksiz kılmaz.

Yazarın yaşamına dair metinde verilmeyen bilgi uydurulmaz.

Sık hata: Her yorumu aynı ölçüde kanıtlı sayma.

Analitik puanlama

- 7 puan — Yanıtta şu bilgi/ilişkinin doğru kurulması: Mümkündür
- 7 puan — Yanıtta şu bilgi/ilişkinin doğru kurulması: yorum imgelerle desteklenmelidir.
- 6 puan — Yanıtta şu bilgi/ilişkinin doğru kurulması: Örneğin zaman, mevsim ve hatıra metinle ilişkili, şiirde olmayan kesin biyografik olay ise kanıtsızdır.

Kısmi puan: ölçüt içindeki doğru fakat eksik kanıta yarım puan; yanlış/boş yanıt 0. Eşdeğer doğru yanıt kabul edilir.

CEVAP ANAHTARI VE ÖĞRETEN ÇÖZÜMLER

Z1 / Devam

5. SORU • 20 PUAN • TDE4.3

Hedeflenen düşünme yükü: Zor • “Rüzgâr” metnine göre: Şiirin temasından hareketle 80–110 sözcüklük kısa bir edebî düzyazı yaz. En az bir imge kullan; yazım ve noktalama kurallarını uygula.

Örnek yanıt: Rüzgâr kurumuş yaprakları okul kapısına taşımıştı. Eski bir mektubu yeniden okur gibi durup onlara baktım. Yazın sıcak sesleri, serin havanın içinde yavaşça uzaklaşıyordu. O an durup çevremdeki sesleri dinledim. Önceden fark etmediğim ayrıntılar şimdi birbirine bağlanıyordu. Duygumu hemen büyük bir cümleye dönüştürmek istemedim. Küçük bir davranışın da anlam taşıyabileceğini öğrendim. Yanımdaki arkadaşıma baktım, söyleyeceğim sözü acele etmeden seçtim. Günün sonunda her şey çözülmemişti; fakat dünyayı biraz daha dikkatli okuyabileceğimi hissediyordum. Bu deneyimi sonraki günlerde de düşünmeye devam ettim. Küçük bir adımın insanın kendine bakışını değiştirebildiğini o akşam anladım.

Nasıl düşünülür?

Önce ana duygu ve anlatıcı seçilir.

Betimleme, olay veya iç konuşma duyguya hizmet eder.

Puanlama tema, edebî söyleyiş, bütünlük ve dil kurallarına dayanır; farklı özgün metinler kabul edilir.

Sık hata: Uzunluğu doldurmak için ilgisiz cümle ekleme.

Analitik puanlama

- 7 puan — İstenen içerik ve anlatım görevinin karşılanması: “Rüzgâr” metnine göre: Şiirin temasından hareketle 80–110 sözcüklük kısa bir edebî düzyazı yaz. En az bir imge kullan; yazım ve noktalama kurallarını uygula.
- 7 puan — Cümleler arasında anlam ve sıra bütünlüğü; örnek yanıttan farklı özgün bir metin de kabul edilir
- 6 puan — İstenen söz varlığı/anlatım aracının bağlama uygun kullanılması ve yazım-noktalama kurallarının uygulanması

Kısmi puan: ölçüt içindeki doğru fakat eksik kanıta yarım puan; yanlış/boş yanıt 0. Eşdeğer doğru yanıt kabul edilir.

CEVAP ANAHTARI VE ÖĞRETEN ÇÖZÜMLER

Z2

Düzey çalışması • Toplam 100 puan

1. SORU • 20 PUAN • TDE2.2

Hedeflenen düşünme yükü: Zor • Şiirin temasını, iki sözcük veya imgeye dayanarak açıkla.

Örnek yanıt: Bekleyiş ve özlem

Nasıl düşünülür?

Temayı bütün dizelerin ortak anlamından çıkar.

Bekleyiş ve özlem

“boş sandalyenin bekleyişi” ifadesi: Nesne, beklenen kişinin yokluğunu görünür kılar.

Sık hata: Temayı yalnız başlıkla eşitleme.

Analitik puanlama

• 20 puan — Sorunun istediği kavram/çıkarımın karşılanması: Bekleyiş ve özlem

Kısmi puan: ölçüt içindeki doğru fakat eksik kanıta yarım puan; yanlış/boş yanıt 0. Eşdeğer doğru yanıt kabul edilir.

2. SORU • 20 PUAN • TDE2.2

Hedeflenen düşünme yükü: Zor • Şiirde “boş sandalyenin bekleyişi” imgesini açıklayıp düz anlatımdan farkını belirt.

Örnek yanıt: Nesne, beklenen kişinin yokluğunu görünür kılar.

Nasıl düşünülür?

İmge, sıradan anlatımın ötesinde çağrışım kurar.

Nesne, beklenen kişinin yokluğunu görünür kılar.

Düz anlatım olguyu doğrudan söylerken şiir okurun anlam kurmasını sağlar.

Sık hata: İmgeyi yalnız gerçek olay olarak okuma.

Analitik puanlama

• 20 puan — Sorunun istediği kavram/çıkarımın karşılanması: Nesne, beklenen kişinin yokluğunu görünür kılar.

Kısmi puan: ölçüt içindeki doğru fakat eksik kanıta yarım puan; yanlış/boş yanıt 0. Eşdeğer doğru yanıt kabul edilir.

CEVAP ANAHTARI VE ÖĞRETEN ÇÖZÜMLER

Z2 / Devam

3. SORU • 20 PUAN • TDE2.2

Hedeflenen düşünme yükü: Zor • Şiirde “odaya sığmayan özlem” ifadesindeki anlatım yolunu ve etkisini açıkla.

Örnek yanıt: Abartma**Nasıl düşünülür?**

İfadeyi bağlam içinde incele.

Abartma yoluyla duygu veya düşünce daha görünür hâle gelir.

Etkiyi şiirin temasıyla ilişkilendir.

Sık hata: Teknik adını açıklamasız bırakma.

Analitik puanlama

• 20 puan — Sorunun istediği kavram/çıkarımın karşılanması: Abartma

Kısmi puan: ölçüt içindeki doğru fakat eksik kanıta yarım puan; yanlış/boş yanıt 0. Eşdeğer doğru yanıt kabul edilir.

4. SORU • 20 PUAN • TDE2.2

Hedeflenen düşünme yükü: Zor • “Masa” metnine göre: Bu şiiri okuyan iki kişinin farklı çağrışımlar kurması mümkün müdür? Metne dayalı bir yorum ile metinden kopuk yorum arasındaki farkı örnekle açıkla.

Örnek yanıt: Mümkündür; yorum imgelerle desteklenmelidir. Örneğin bekleyiş ve özlem metinle ilişkili, şiirde olmayan kesin biyografik olay ise kanıtsızdır.**Nasıl düşünülür?**

Edebî metin çok anlamlı olabilir.

Yorum serbestliği metin kanıtını gereksiz kılmaz.

Yazarın yaşamına dair metinde verilmeyen bilgi uydurulmaz.

Sık hata: Her yorumu aynı ölçüde kanıtlı sayma.

Analitik puanlama

• 7 puan — Yanıtta şu bilgi/ilişkinin doğru kurulması: Mümkündür

• 7 puan — Yanıtta şu bilgi/ilişkinin doğru kurulması: yorum imgelerle desteklenmelidir.

• 6 puan — Yanıtta şu bilgi/ilişkinin doğru kurulması: Örneğin bekleyiş ve özlem metinle ilişkili, şiirde olmayan kesin biyografik olay ise kanıtsızdır.

Kısmi puan: ölçüt içindeki doğru fakat eksik kanıta yarım puan; yanlış/boş yanıt 0. Eşdeğer doğru yanıt kabul edilir.

CEVAP ANAHTARI VE ÖĞRETEN ÇÖZÜMLER

Z2 / Devam

5. SORU • 20 PUAN • TDE4.3

Hedeflenen düşünme yükü: Zor • “Masa” metnine göre: Şiirin temasından hareketle 80–110 sözcüklük kısa bir edebî düzyazı yaz. En az bir imge kullan; yazım ve noktalama kurallarını uygula.

Örnek yanıt: Masadaki boş sandalye akşam boyunca dikkatimi çekti. Beklediğimiz kişi gelmeden konuşmalar yarım kalıyordu. Çaydan yükselen sıcak buhar, odada dolaşan sessiz özlemi görünür kılıyor gibiydi. O an durup çevremdeki sesleri dinledim. Önceden fark etmediğim ayrıntılar şimdi birbirine bağlanıyordu. Duygumu hemen büyük bir cümleye dönüştürmek istemedim. Küçük bir davranışın da anlam taşıyabileceğini öğrendim. Yanımdaki arkadaşşıma baktım, söyleyeceğim sözü acele etmeden seçtim. Günün sonunda her şey çözülmemişti; fakat dünyayı biraz daha dikkatli okuyabileceğimi hissediyordum. Bu deneyimi sonraki günlerde de düşünmeye devam ettim. Küçük bir adımın insanın kendine bakışını değiştirebildiğini o akşam anladım.

Nasıl düşünülür?

Önce ana duygu ve anlatıcı seçilir.

Betimleme, olay veya iç konuşma duyguya hizmet eder.

Puanlama tema, edebî söyleyiş, bütünlük ve dil kurallarına dayanır; farklı özgün metinler kabul edilir.

Sık hata: Uzunluğu doldurmak için ilgisiz cümle ekleme.

Analitik puanlama

- 7 puan — İstenen içerik ve anlatım görevinin karşılanması: “Masa” metnine göre: Şiirin temasından hareketle 80–110 sözcüklük kısa bir edebî düzyazı yaz. En az bir imge kullan; yazım ve noktalama kurallarını uygula.
- 7 puan — Cümleler arasında anlam ve sıra bütünlüğü; örnek yanıttan farklı özgün bir metin de kabul edilir
- 6 puan — İstenen söz varlığı/anlatım aracının bağlama uygun kullanılması ve yazım-noktalama kurallarının uygulanması

Kısmi puan: ölçüt içindeki doğru fakat eksik kanıta yarım puan; yanlış/boş yanıt 0. Eşdeğer doğru yanıt kabul edilir.

CEVAP ANAHTARI VE ÖĞRETEN ÇÖZÜMLER

Z3

Düzey çalışması • Toplam 100 puan

1. SORU • 20 PUAN • TDE2.2

Hedeflenen düşünme yükü: Zor • Şiirin temasını, iki sözcük veya imgeye dayanarak açıkla.

Örnek yanıt: Öğrenme ve yeniden başlama

Nasıl düşünülür?

Temayı bütün dizelerin ortak anlamından çıkar.

Öğrenme ve yeniden başlama

“defterin beyaz kıyısı” ifadesi: Yazma ve öğrenme bir yolculuk olarak kurulur.

Sık hata: Temayı yalnız başlıkla eşitleme.

Analitik puanlama

• 20 puan — Sorunun istediği kavram/çıkarımın karşılanması: Öğrenme ve yeniden başlama

Kısmi puan: ölçüt içindeki doğru fakat eksik kanıta yarım puan; yanlış/boş yanıt 0. Eşdeğer doğru yanıt kabul edilir.

2. SORU • 20 PUAN • TDE2.2

Hedeflenen düşünme yükü: Zor • Şiirde “defterin beyaz kıyısı” imgesini açıklayıp düz anlatımdan farkını belirt.

Örnek yanıt: Yazma ve öğrenme bir yolculuk olarak kurulur.

Nasıl düşünülür?

İmge, sıradan anlatımın ötesinde çağrışım kurar.

Yazma ve öğrenme bir yolculuk olarak kurulur.

Düz anlatım olguyu doğrudan söylerken şiir okurun anlam kurmasını sağlar.

Sık hata: İmgeyi yalnız gerçek olay olarak okuma.

Analitik puanlama

• 20 puan — Sorunun istediği kavram/çıkarımın karşılanması: Yazma ve öğrenme bir yolculuk olarak kurulur.

Kısmi puan: ölçüt içindeki doğru fakat eksik kanıta yarım puan; yanlış/boş yanıt 0. Eşdeğer doğru yanıt kabul edilir.

CEVAP ANAHTARI VE ÖĞRETEN ÇÖZÜMLER

Z3 / Devam

3. SORU • 20 PUAN • TDE2.2

Hedeflenen düşünme yükü: Zor • Şiirde “yanlışların yol göstermesi” ifadesindeki anlatım yolunu ve etkisini açıkla.

Örnek yanıt: Kişileştirme**Nasıl düşünülür?**

İfadeyi bağlam içinde incele.

Kişileştirme yoluyla duygu veya düşünce daha görünür hâle gelir.

Etkiyi şiirin temasıyla ilişkilendir.

Sık hata: Teknik adını açıklamasız bırakma.

Analitik puanlama

- 20 puan — Sorunun istediği kavram/çıkarımın karşılanması: Kişileştirme

Kısmi puan: ölçüt içindeki doğru fakat eksik kanıta yarım puan; yanlış/boş yanıt 0. Eşdeğer doğru yanıt kabul edilir.

4. SORU • 20 PUAN • TDE2.2

Hedeflenen düşünme yükü: Zor • “Sabah” metnine göre: Bu şiiri okuyan iki kişinin farklı çağrışımlar kurması mümkün müdür? Metne dayalı bir yorum ile metinden kopuk yorum arasındaki farkı örnekle açıkla.

Örnek yanıt: Mümkündür; yorum imgelerle desteklenmelidir. Örneğin öğrenme ve yeniden başlama metinle ilişkili, şiirde olmayan kesin biyografik olay ise kanıtsızdır.**Nasıl düşünülür?**

Edebî metin çok anlamlı olabilir.

Yorum serbestliği metin kanıtını gereksiz kılmaz.

Yazarın yaşamına dair metinde verilmeyen bilgi uydurulmaz.

Sık hata: Her yorumu aynı ölçüde kanıtlı sayma.

Analitik puanlama

- 7 puan — Yanıtta şu bilgi/ilişkinin doğru kurulması: Mümkündür
- 7 puan — Yanıtta şu bilgi/ilişkinin doğru kurulması: yorum imgelerle desteklenmelidir.
- 6 puan — Yanıtta şu bilgi/ilişkinin doğru kurulması: Örneğin öğrenme ve yeniden başlama metinle ilişkili, şiirde olmayan kesin biyografik olay ise kanıtsızdır.

Kısmi puan: ölçüt içindeki doğru fakat eksik kanıta yarım puan; yanlış/boş yanıt 0. Eşdeğer doğru yanıt kabul edilir.

CEVAP ANAHTARI VE ÖĞRETEN ÇÖZÜMLER

Z3 / Devam

5. SORU • 20 PUAN • TDE4.3

Hedeflenen düşünme yükü: Zor • “Sabah” metnine göre: Şiirin temasından hareketle 80–110 sözcüklük kısa bir edebî düzyazı yaz. En az bir imge kullan; yazım ve noktalama kurallarını uygula.

Örnek yanıt: Defterin boş sayfası sabah ışığında parlıyordu. Dün üzerini çizdiğim cümleyi yeniden okudum. Yanlışım artık önümde bir engel değil, hangi yöne bakacağımı gösteren küçük bir işaretti. O an durup çevremdeki sesleri dinledim. Önceden fark etmediğim ayrıntılar şimdi birbirine bağlanıyordu. Duygumu hemen büyük bir cümleye dönüştürmek istemedim. Küçük bir davranışın da anlam taşıyabileceğini öğrendim. Yanımdaki arkadaşına baktım, söyleyeceğim sözü acele etmeden seçtim. Günün sonunda her şey çözülmemişti; fakat dünyayı biraz daha dikkatli okuyabileceğimi hissediyordum. Bu deneyimi sonraki günlerde de düşünmeye devam ettim.

Nasıl düşünülür?

Önce ana duygu ve anlatıcı seçilir.

Betimleme, olay veya iç konuşma duyguya hizmet eder.

Puanlama tema, edebî söyleyiş, bütünlük ve dil kurallarına dayanır; farklı özgün metinler kabul edilir.

Sık hata: Uzunluğu doldurmak için ilgisiz cümle ekleme.

Analitik puanlama

- 7 puan — İstenen içerik ve anlatım görevinin karşılanması: “Sabah” metnine göre: Şiirin temasından hareketle 80–110 sözcüklük kısa bir edebî düzyazı yaz. En az bir imge kullan; yazım ve noktalama kurallarını uygula.
- 7 puan — Cümleler arasında anlam ve sıra bütünlüğü; örnek yanıttan farklı özgün bir metin de kabul edilir
- 6 puan — İstenen söz varlığı/anlatım aracının bağlama uygun kullanılması ve yazım-noktalama kurallarının uygulanması

Kısmi puan: ölçüt içindeki doğru fakat eksik kanıtı yarım puan; yanlış/boş yanıt 0. Eşdeğer doğru yanıt kabul edilir.